

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

De Cocon

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: BAO De Cocon

Datum bezoek : 3 december 2015

In opdracht van : Plein013

Rapporteur: drs. Jeroen Schuitert

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt onderwijsondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de onderwijsondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar onderwijsondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de onderwijsondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de onderwijsondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methodegebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: mw. Lizette Knuvers (directeur), mw. Monique van den Broek (adjunct-directeur), mw. Ellie van Dorst (IB), mw. Eline Cools (leerkracht en rekencoördinator), mw. Marion Hermans (consulent Plein013), mw. Ineke Andries (ouder en lid MR), mw. Anita Boons (ouder en VVE-coördinator, Taaltuincoördinator).
- observaties bij enkele lessen: Taaltuin, groep 5-7b, groep 5.
- een teamgesprek - aanwezig was een representatief deel van het team.

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

De Cocon is een basisschool die in de stad is gevestigd en de leerlingen vooral betreft uit de omliggende wijk. Er zijn 222 leerlingen (teldatum 1-10-2015). Momenteel zijn er 10 groepen plus een Taaltuin (via de gemeente Tilburg), plus een Taalklas (via Plein013). Er zijn 3 kleutergroepen en meerdere bewust samengestelde combinatiegroepen. De groepsgrootte varieert tussen 18 en 25 leerlingen. Vooral de lagere groepen hebben minder leerlingen. Opvallend is de grote aanwezigheid van leerlingen met andere nationaliteiten (30!), zoals Pools, Roemeens, Syrisch, enz. Deze leerlingen komen in aanmerking voor een toegekend gewicht. Het gaat totaal om 37% van de leerlingen op school. Hiervoor krijgt de school extra faciliteiten en daardoor is de school in staat de groepen relatief klein te houden. Het gebouw oogt modern en licht. Er is een open ruimte met podium en documentatiecentrum. Er zijn werkplekken gecreëerd in de aula en boven in de werkruimte. Er wordt gewerkt met het leerstofjaarklassensysteem en voor zwakkere leerlingen met individuele leerlijnen (OPP). In toenemende mate is het team in staat om de methodesturing op te rekken ten gunste van het inspelen op de verschillen tussen leerlingen.

De Taaltuin wordt gefinancierd door de gemeente Tilburg in het kader van taalachterstandenbeleid en heeft plaats voor 9 leerlingen uit groep 3 en 4 die zijn ingeschreven op De Cocon. Deze leerlingen krijgen 8 contacturen per week extra ondersteuning ten behoeve van woordenschat en technisch lezen en vormt daarmee een brug tussen VVE en de Taalklas/Taalschool van Plein013. Dit project loopt tot december 2016 en het is onzeker of het daarna wordt gecontinueerd.

De Taalklas via Plein013 heeft plaats voor 8-9 leerlingen en is gericht op taalverwerving. De leerlingen komen van andere scholen, vijf leerlingen komen van De Cocon. De Taalschool is bedoeld voor leerlingen die rechtstreeks uit het buitenland komen en de Nederlandse taal moeten leren. Vaak is deze voorziening snel vol, waardoor deze leerlingen in de reguliere groepen terecht komen. Dit gebeurt dus ook op De Cocon.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- meer homogeen
- vergelijkbaar
- meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van *De Cocon* weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

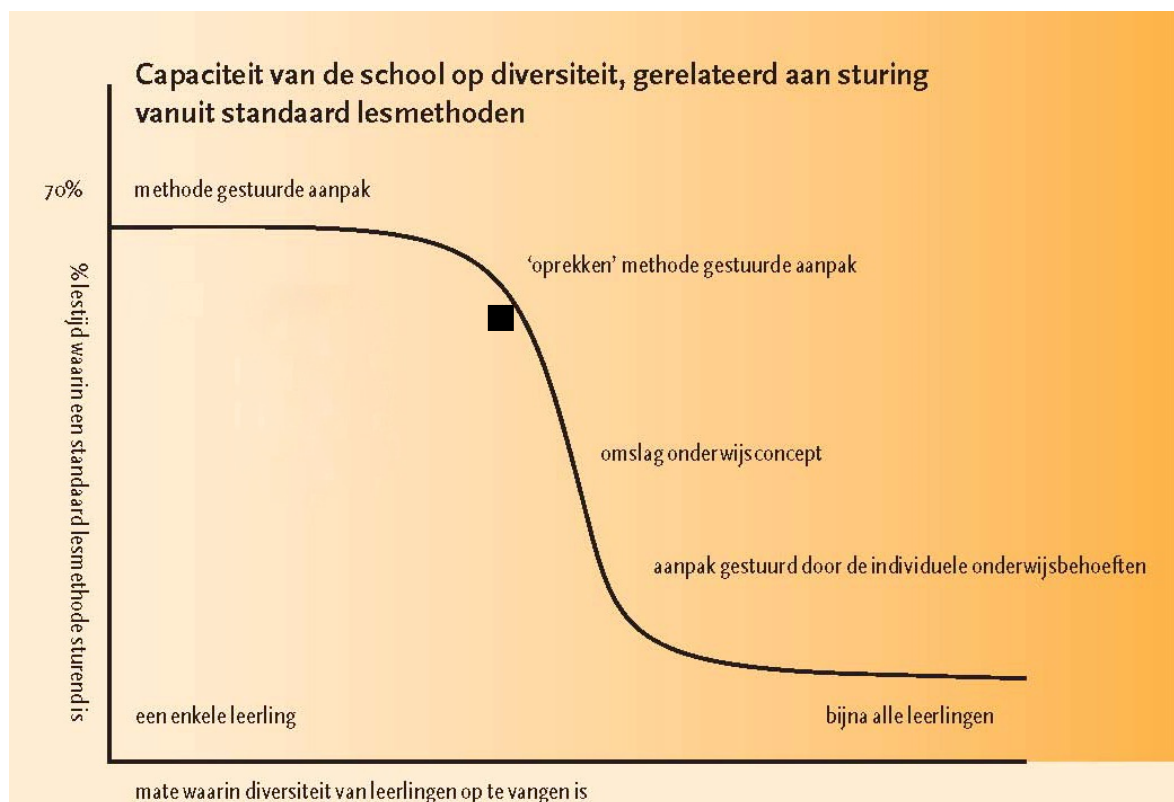
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Cocon bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
 - mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- onderwijsmaterialen
- de ruimtelijke omgeving
- specialistische expertise
- contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

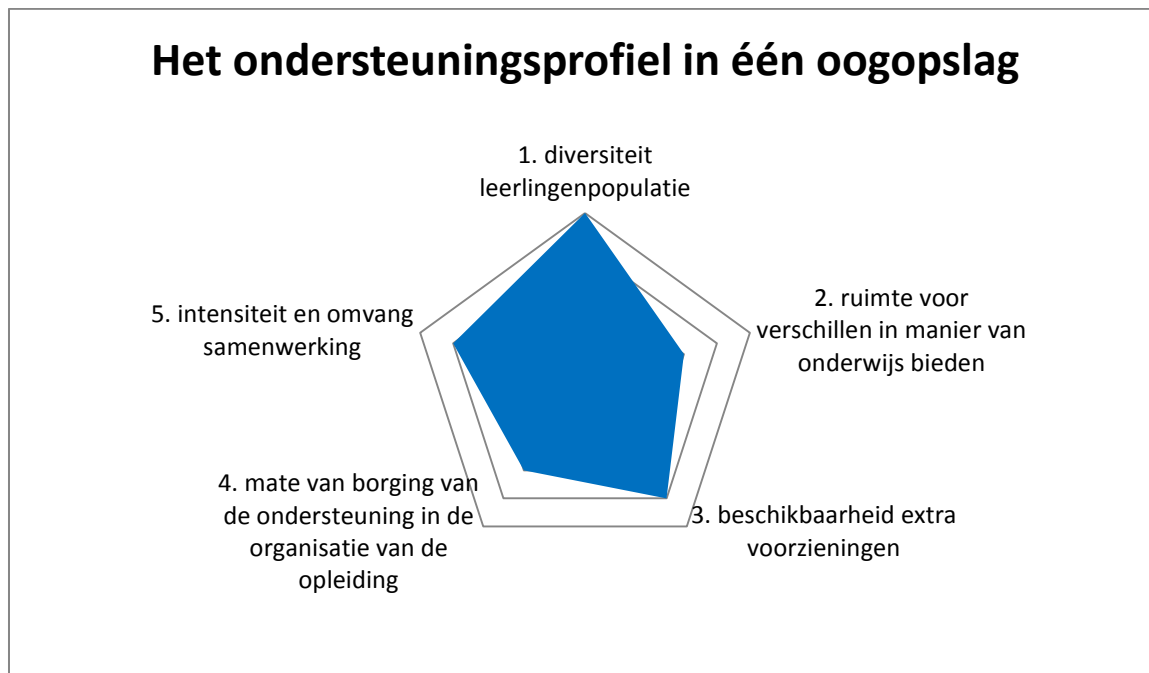
Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

- op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- beperkt (passend bij een netwerkschool)

Over het geheel genomen is De Cocon te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie (1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De ouders van De Cocon hebben 30 verschillende nationaliteiten. De thuistaal is dus vaak de taal van de eigen nationaliteit. Door de vele nationaliteiten, lopen de culturele achtergronden ook sterk uiteen hetgeen doorwerkt in de belevingswereld van de leerlingen. Er zijn 48 leerlingen met een leerlinggewicht 0,3 en 29 leerlingen met een leerlinggewicht 1,2. Dit betekent 37% van de totale leerlingenpopulatie. Landelijk is dit 12,8%. De leerlingen laten bij de eindtoets Cito een

grote spreiding van de leeropbrengsten zien, namelijk een variatie tussen 503 en 550. Er zijn veel verschillende ondersteuningsbehoeften.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Het team is bereid om te onderzoeken wat de meeste geschikte organisatievorm is om te hanteren, gezien de heterogene leerlingenpopulatie op De Cocon. Het is duidelijk dat de leerkrachten tegen de beperkingen aanlopen van het leerstofjaarklassensysteem met een duidelijke methodesturing. Het team wil gaan onderzoeken wat een geschikte groepeeringsvorm is, op welke wijze het leerstofjaarklassensysteem kan worden losgelaten en hoe het onderwijs meer leerlijn gestuurd kan worden ingericht in plaats van methode gestuurd. De belevingswereld van de leerlingen verschilt enorm gezien de verschillende thuissituaties en culturele achtergronden. Dit werkt waarschijnlijk door in de leerstijlen van de leerlingen. De leerkrachten signaleren dat er verschillen zijn in leerstijlen, maar doet daar op dit moment nog niet iets structureels mee. De schoolleiding ziet dit als een prioriteit voor de schoolontwikkeling. Enkele leerkrachten werken in de zaakvakken met projecten. Sommige leerkrachten werken met vrije(re) opdrachten. De leerling wordt betrokken bij zijn prestaties aan de hand van de vaardigheidsscores en er worden kindgesprekken gevoerd. Aan het begin van het jaar is er een welkomstgesprek naar aanleiding van de groepsbespreking. Dit is een omgekeerd oudergesprek waarbij de leerling aanwezig is.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het team voelt schroom om over te stappen naar een andere organisatievorm, vooral omdat men zich moeilijk een beeld kan vormen hoe dat er in de praktijk uitziet. Helpend kan zijn om andere scholen te bezoeken die gekozen hebben voor een duidelijk onderliggend model. Voorbeelden zijn OGO en IPC voor projectmatig werken vanuit leerlijnen en Meervoudige Intelligentie voor het inspelen op verschillende leerstijlen van leerlingen. De goede ervaringen met De Vreedzame School en het werken met Snappet in de groepen 5, 6, 7 en 8 kunnen worden gebruikt als aanknopingspunt om naar een teamaanpak te gaan op de hoofdvakken en de zaakvakken met minder methodesturing. Van belang is dat de schoolleiding blijft inzetten op kennis van de leerlijnen, want dat is een belangrijke voorwaarde voor het succesvol loslaten van methoden.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Door de inzet van stagiaires in alle groepen is er veel mogelijkheid voor het ondersteunen van leerlingen. De aanwezigheid van de consulent met cluster 4 expertise is een goede aanwinst. De werkwijze met De Vreedzame School maakt dat leerkrachten vaardig zijn in het contact met ouders. Door de aanwezigheid van de Taaltuin en de Taalklas ontstaat expertise rond

taalstimulering. De adjunct-directeur doet een rechtenstudie en deze expertise wordt gebruikt voor het opzetten van protocollen en dergelijke.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het is wenselijk dat de schoolleiding het contact met de SBO's intensiveert om zodoende een betere afstemming te realiseren rond de leerlingenondersteuning en eventuele (tijdige) verwijzing.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De school werkt met een HOI (hulpvragenoverleg intern) en een HOE (hulpvragenoverleg extern). De interne HOI bestaat uit IB, consulent en adjunct. Op aanvraag is de directeur en RT ook aanwezig. De externe HOE komt in beeld als de vraag breder is. Dan zijn het dezelfde mensen als in het HOI, aangevuld met standaard de directeur, smw en GGD. Het streven is om daarbij de leerkracht en ouders te laten aansluiten. Het HOI heeft het eigenaarschap van de onderwijsondersteuning. De groepsleerkrachten hebben de taak om goed te signaleren en te registreren. Ze kunnen leerlingen ter bespreking inbrengen in het HOI op basis van een signaleringsbrief. Elke week is er een intern overleg met het HOI om alle nieuwe vragen uit de signaleringsbrieven te bespreken en de voortgang van lopende zaken. De school organiseert 1 x per week een HOI. Hier worden zowel groepen als individuele leerlingen besproken. Vier maal per jaar is er een gesprek met de groepsleerkracht over de groep. Op dit moment wordt onderzocht of deze werkwijze nog moet worden voortgezet, omdat het ondersteuningssysteem inmiddels beter is opgezet en goed functioneert. Een centrale rol vervullen hier het groepsoverzicht en de handelingsplannen en opp's (alle lopende ondersteuning). Naast deze geplande bijeenkomsten bestaat er de mogelijkheid voor de groepsleerkrachten om ook direct contact te zoeken met de IB-er voor consultatie. Van deze mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt. Van de leerprestaties worden groepsoverzichten gemaakt met dwarsdoorsneden en trendanalyses. Ook wordt er gewerkt met de vaardigheidsscores.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Er zijn 7 scholen in de wijk en voorheen was er sprake van een concurrentiestrijd. Dit is veranderd en nu zijn er met 4 scholen intensieve contacten. Ouders krijgen daardoor bredere informatie over de keuzemogelijkheden in de wijk. Op directieniveau en IB-netwerkniveau zijn de contacten geïntensiveerd. Er is sprake van BAO – BAO overgangen zonder dat hierbij concurrentie een rol speelt. Er is een IB-netwerk van Tangent, een netwerk hoogbegaafdheid, een netwerk ICT, Taal en Rekenen en een netwerkcultuur via de gemeente. In de wijk is er samenwerking op het gebied van VVE. Het contact met de SBO's kan veel beter volgens de school. Er is weinig terugkoppeling vanuit het SBO naar de school. De school verwijst leerlingen als er een noodzaak is van intensieve hulp op didactisch en pedagogisch gebied, vaak in combinatie met thuisproblematiek.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het is noodzakelijk dat BAO en SBO onderling beter gaan afstemmen. Het blijkt in de praktijk steeds een lastige afweging wanneer het punt van verwijzing gekomen is. Verschillen tussen leerlingen worden groter naarmate de leerlingen ouder worden. De meeste verwijzingen spelen rond 9 – 10 jaar. Vanuit deze gegevens kan het SBO en BAO proactief de ondersteuning ter hand nemen.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Er is een teamgesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze zijn bewust ambigu geformuleerd om de discussie op te roepen. Collega's hebben op persoonlijke titel hun mening gegeven en deze uitlatingen hoeven niet automatisch overeen te stemmen met het schoolbeleid. In het volgende overzicht is de weging van de argumenten op basis van consensus door de aanwezige collega's weergegeven.

Rangorde	Team De Cocon
 <p>sterk argument of belangrijk</p> <p>zwak argument of minder belangrijk</p>	5 De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden.
	7 Door de methodesturing in het onderwijs creëren wij 'buitenbeentjes'.
	6 Liever klassenverkleining dan extra handen.
	4 Door Passend Onderwijs krijgt de 'gewone' leerling te weinig aandacht.
	11 Dankzij Passend Onderwijs worden leerkrachten nog deskundiger.
	9 Liever arrangementen op aparte leslocaties, dan arrangementen in de reguliere klas.
	8 Ouders hebben geen verstand van onderwijs en daarom kan de school beter bepalen wat een passend onderwijsaanbod is.
	3 Veel 'zorg' leerlingen op een school schrikt ouders af – dat is geen goede PR.
	2 Ik merk niet zoveel van Passend Onderwijs.
	10 Hoe homogener de groep, des te beter de leerprestaties.
	1 De reistijd voor een leerling mag niet meer zijn dan een half uur heen en een half uur terug.
	12 Aanmelding is een ding: een leerling kan de school veel geld gaan kosten.

Het team is bereid om te onderzoeken wat de meeste geschikte organisatievorm is om te hanteren, gezien de heterogene leerlingenpopulatie op De Cocon. Het is duidelijk dat de leerkrachten tegen de beperkingen aanlopen van het leerstofjaarklassensysteem met een duidelijke methodesturing. Het team wil dus gaan onderzoeken wat een geschikte groepeeringsvorm is (bijvoorbeeld units 1-2-3, 4-5-6,

7-8, of combinatiegroepen 3-5, 4-6, 5-7, 6-8 enz.), op welke wijze het leerstofjaarklassensysteem kan worden losgelaten en hoe het onderwijs meer leerlijngestuurd kan worden ingericht in plaats van methodegestuurd.

Volgens het team is de leerkracht van belang voor de veiligheid in de groep en dat geldt ook voor de leerlingvaardigheden, want zij dragen ook verantwoordelijkheid (zie de werkwijze van De Vreedzame School). Men erkent dat er sprake kan zijn van methodesturing en dat het voldoen aan de norm van de methode verschillen creëert tussen leerlingen. Het team is enigszins verdeeld in hun voorkeur voor klassenverkleining of extra handen in de groep. De leerkrachten geven aan dat door ervaring kan worden geleerd. Bepaald gedrag van leerlingen eist de aandacht op van de leerkracht en dat werkt door in aandacht voor de gemiddelde leerling. Er wordt nu wel gericht en anders naar leerlingen gekeken, meer naar behoeften en minder naar tekortkomingen. Het team stelt dat men veel merkt van Passend Onderwijs. De druk in de klas neemt toe doordat men leerlingen met leerachterstanden nu zelf moet opvangen. De directeur geeft aan dat het verwijzingspercentage evenwel niet is veranderd. Tenslotte wordt de inbreng van ouders belangrijk geacht.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- laag
 - gemiddeld
 - hoog
- matig
- sterk

toelichting

Er zijn veel verschillende groepen ouders te onderscheiden met daarin ook veel diversiteit. Bij de ouders met een allochtone achtergrond is het opleidingsniveau zowel laag als hoog. Bij de autochtone ouders is er ook veel spreiding in de opleidingsniveaus en de sociaaleconomische achtergrond. Een ander voorbeeld van aanwezige groepen ouders zijn de moeders die verblijven in het Blijf-Van-Mijn-Lijf huis en opvang van ouders met een verstandelijke beperking.

- *thuis taal:*

- weinig
- matig
- sterk

toelichting

De ouders van De Cocon hebben 30 verschillende nationaliteiten. De thuis taal is dus vaak de taal van de eigen nationaliteit.

- *culturele achtergrond*

- weinig
- matig
- sterk

toelichting

Door de vele nationaliteiten, lopen de culturele achtergronden ook sterk uiteen. Er zijn 48 leerlingen met een leerlinggewicht 0,3 en 29 leerlingen met een leerlinggewicht 1,2. Dit betekent 37% van de totale leerlingenpopulatie. Landelijk is dit 12,8%.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*
 - weinig
 - matig
 - sterk

toelichting

De leerlingen laten bij de eindtoets Cito een grote spreiding van de leeropbrengsten zien, namelijk een variatie tussen 503 en 550. Er zijn veel verschillende ondersteuningsbehoeften.

	<i>aantal op dit moment</i>	
leerlingen waarvoor een ontwikkelingsperspectief is opgesteld	0	
arrangementen Plein013	<i>schooljaar</i> 2014-2015	<i>schooljaar</i> 2015-2016
leerlingen voor wie Taalhulp ingeschakeld...taaltuin	8	8
leerlingen gebruik makend van Taalklas	4	5
leerlingen naar Taalschool verwezen	4	4
leerlingen naar Topklas verwezen	2	2
leerlingen voor wie Steunpunt Hoogbegaafde II ingeschakeld	1	1
leerlingen gebruik makend van Intermezzo	0	0
leerlingen verwezen naar Talentklas	1	0

<i>schooljaar</i>	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
aantal zittenblijvers ³	3	8	3	6
verwijzingen sbo ⁴	2	2	4	2
verwijzingen so ⁵ cat 1		1	1	
verwijzingen so cat 2				
verwijzingen so cat 3				

³ Inclusief de zittenblijvers in de kleutergroepen.

⁴ sbo= speciaal basisonderwijs

⁵ so=speciaal onderwijs

- *leerstijlen*

- weinig
- matig
- sterk

toelichting

De belevingswereld van de leerlingen verschilt enorm gezien de verschillende thuissituaties en culturele achtergronden. Dit werkt waarschijnlijk door in de leerstijlen van de leerlingen. De leerkrachten signaleren dat er verschillen zijn in leerstijlen, maar doet daar op dit moment nog niet iets structureels mee. Men vraagt zich af op welke wijze dat moet geschieden.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

- weinig (minder dan 20 %)
- een matig aantal (20 tot 40 %)
- veel (meer dan 40%)

toelichting

De school schat in dat 6 tot 7 leerlingen per groep speciale behoeften hebben rond het verwerken van informatie. Dit is opgenomen in de groepsplannen.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

- weinig (minder dan 20 %)
- een matig aantal (20 tot 40 %)
- veel (meer dan 40 %)

toelichting

Per groep is dit verschillend, maar de school schat in dat het om gemiddeld 3 leerlingen per groep gaat. De aandacht die op gedrag gevraagd wordt richt zich vooral op begrenzing van het gedrag en de leerlingen aandacht geven, geborgenheid bieden, interesse tonen en verantwoordelijkheid geven. De leerkrachten gaan hiertoe veel in gesprek met de leerlingen. Voorkomende problemen bij leerlingen zijn ESM, ASS en ADHD waar het team inmiddels ervaringsdeskundigheid omtrent heeft opgebouwd. Ook is er sprake van multi-problem gezinnen. Een grens voor het schoolteam vormen leerlingen die ernstige gedragsproblemen vertonen, gepaard met agressie. Dergelijke leerlingen zorgen voor onveiligheid en worden in voorkomende gevallen verwezen naar het speciaal onderwijs.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☒	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisoniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☒	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☒	☒	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☒	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

toelichting

Over het algemeen merkt de school dat de methoden teveel drukken en dat de leerkrachten het huidige systeem niet vol kunnen houden, omdat ze te weinig tijd ervaren om tegemoet te komen aan de vele ondersteuningsbehoeften. Het moet dus anders, maar hoe? Het team is hierover met elkaar in gesprek. Het team laat leerlingen in toenemende mate zelf kennis ontdekken, vooral bij de Vreedzame School, drama en coöperatieve werkvormen. Kennisaanbod vanuit de leerkracht blijft volgens de school nodig, met name voor de hoofdvakken. Er wordt gedifferentieerd op 3 niveaus in de instructie en er zijn aanpassingen in de verwerking, afhankelijk van de behoeften van de leerling. De leerniveaus lopen sterk uiteen. Enkele leerkrachten werken in de zaakvakken met projecten. De lesmethoden zijn leidend voor de leerweg en per leerling worden er eventuele leerstofaanpassingen doorgevoerd. Sommige leerkrachten werken met vrije(re) opdrachten. De leerling wordt betrokken bij zijn prestaties aan de hand van de vaardigheidsscores en worden kindgesprekken gevoerd. Aan het begin van het jaar is er een welkomstgesprek naar aanleiding van de groepsbespreking. Dit is een omgekeerd oudergesprek waarbij de leerling aanwezig is.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

toelichting

Individuele aandacht, in een andere ruimte dan de groep is van toepassing voor leerlingen met een eigen leerlijn om deze leerlingen te laten aansluiten bij de instructie. Ook wordt instructie los van de groep gegeven en de verwerking weer in de groep. Deze leerlingen maken dan ook de aangepaste toets in verband met eigen leerlijnen. Daarnaast ook bijspijkeren, weg werken van achterstand door RT.

Individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep geschiedt niet of nauwelijks omdat de financiële middelen voor de RT inmiddels een stuk minder zijn. RT wordt ook ingezet voor extra onderzoek, mede in verband met dyslexie. De RT-er is gediplomeerd behandelaar en zet deze expertise in bij de onderzoeken en screening. Behandeling en onderzoek wordt extern uitgevoerd bij Opdidakt.

De schoolleiding merkt hierbij op dat in de afgelopen jaren de aandacht vooral is uitgegaan naar de zwakkere leerlingen en minder naar de gemiddelde en hoger functionerende leerlingen. Dit trekt men nu recht door een sterkere focus op ook deze doelgroep, waarbij al goede resultaten zijn behaald. Tevens wordt het Steunpunt Hoogbegaafdheid ingezet. Ook ligt de focus meer op de gemiddelde groep leerlingen om de gemiddelde schoolopbrengsten omhoog te krijgen. Hierdoor zakken de zwakkere leerlingen niet verder af, want ze worden meer bij de gemiddelde groep betrokken.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- nee, niet of nauwelijks

toelichting

De school differentieert niet of nauwelijks op leerstijlen van leerlingen. Er is nog weinig kennis in het team aanwezig over leerstijlen en de tools om deze differentiatie toe te passen in de klas ontbreken nog. De signalering is in orde bij de leerkrachten, maar het vervolg blijft nog achter. Dit heeft de volle aandacht van de schoolleiding in het kader van de schoolontwikkeling en wordt gezien als een nabij doel. De groepen 5, 6, 7 en 8 werken met Snappet, waarbij elke leerling een eigen tablet heeft.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

beschrijving

De school werkt in principe met jaargroepen met daarnaast enkele bewust samengestelde combinatiegroepen, zoals een 2-3 combinatie en een 5-7 combinatie. Per jaar worden de gewenste combinaties bekeken op basis van de aanwezige leerlingen en hun behoeften en functioneren in het licht van groepsdynamiek (balans in de groep). Het team is zoekend naar de gewenste groeperingsvorm. De omvang van de groepen varieert van 18 tot 25 leerlingen.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis):

90% van de leerkrachten heeft een goed inzicht in de onderliggende leerlijnen. In de zorgroute heeft de school veel ingezet op kennis van de leerlijnen met behulp van de streefniveaus van de SLO. De helft van het team heeft ook inzicht in de andere leerjaren.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

90% van de leerkrachten is hiertoe in staat, maar het wordt niet altijd toegepast.

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

80% van de leerkrachten is in staat te structureren. Als van een leerkracht een aanpassing wordt gevraagd, dan is dat voor de betreffende leerkracht vaak een lastige opgave. De IB-er en de consulent van Plein013 worden vooral voor 'gedragsvraagstukken' benaderd, waarbij de hulpvraag formulering moeilijk blijkt. De start van de hulpvraag naar aanleiding van een signaleringsbrief is vaak vanuit een didactisch oogpunt, dat wordt vervolgd in een later stadium door een pedagogische hulpvraag. Het team maakt hierin evenwel vorderingen.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling:

40% van de leerkrachten laat de uitkomsten van het welkomstgesprek en de kindgesprekken doorwerken naar aanpassingen van het aanbod en/of werkwijzen. Hier ligt een volgende stap voor het team.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- vooral individuele aanpak van leerkrachten
- aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- teamaanpak

toelichting

Er is meer sprake van een teamaanpak dan in het verleden door de start van de werkwijze Vreedzame School. Een stuurgroep monitort voortdurend het proces en begeleidt het team. De IB-er bewaakt het proces van de onderwijsondersteuning middels de besprekingen in het HOI en contacten met de groepsleerkrachten. Daarnaast stimuleert ze de mate van differentiatie. Dit is in toenemende mate minder nodig, omdat leerkrachten beter in staat zijn zelf de benodigde differentiatie aan te brengen.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Beschrijving teamexpertise

De werkwijze met De Vreedzame School heeft geleid tot een teamaanpak, waardoor leerkrachten niet handelingsverlegen zijn bij incidenten of calamiteiten. Uit deze werkwijze komt ook het omgekeerde oudergesprek naar voren. Hierdoor zijn leerkrachten vaardiger geworden om ouders te betrekken.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - in de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulante begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1/2a	ST	8	22
1/2c	ST	8	22
2/3	ST	8	20
3	ST	8	24
4	ST	8	21
5	ST	8	19
6	ST	8	25
5-7	LIO	16	18
7	ST	8	22
8	LIO	16	29

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Alle groepen	RT	15	20
	Vlkr sport	11	222
	AB consulent	8	15

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- alternatieve methodes
- met een lager tempo, veel herhalen

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Vreedzame School
- begrenzing van het gedrag
- het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. kid skills
- begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving),

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen⁶ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair): wiebelkussens.

⁶ MRT=motorische remedial teaching

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

- handenarbeidlokaal/atelier/technieklokaal

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

- rolstoeltoegankelijkheid
- extra grootte van de lokalen, gangen en speel/gymruimten
- speel-/gymlokaal

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

- time-out ruimte⁷
- verzorgingsruimte⁸

buitenruimten

- een speelplein met extra kwaliteit
- schooltuin

⁷ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen.

⁸ Idem

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
Ja		visuele beperkingen
Ja		auditieve beperkingen
Ja		spraak/taal belemmeringen
Ja		cognitieve beperkingen
Ja		motorische beperkingen
Nee		beperkingen door langdurige ziekte
Ja		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja		ADHD
Ja		dyslexie
Nee		overige psychiatrische aandoeningen
Ja		gedragsproblemen
Ja		onderwijsachterstanden andere culturen

Geïntegreerd in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers is aanwezig:

- Kennis over opvattingen en aanpakken in de onderwijszorg (handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren)
- Kennis over onderwijszorgvoorzieningen rond de school en in de regio
- Een teamaanpak op gedrag (afspraken op papier en werkend in de praktijk)
- Competenties om ouders als partner te betrekken bij de onderwijszorg voor hun kind

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg			x	
GGD				x
GGZ		x		
MEE		x		
(Kinder)ziekenhuis		x		
Revalidatiekliniek	x			
Justitiële inrichting	x			
Gemeente brede school				x
Gemeente VVE				x
Gemeente ketenzorg			x	

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*
De school werkt met een HOI (hulpvragenoverleg intern) en een HOE (hulpvragenoverleg extern). De interne HOI bestaat uit IB, consultant en adjunct. Op aanvraag is de directeur en RT ook aanwezig. De externe HOE komt in beeld als de vraag breder is. Dan zijn het dezelfde mensen als in het HOI, aangevuld met standaard de directeur, smw en GGD. Het streven is om daarbij de leerkracht en ouders te laten aansluiten. Het HOI heeft het eigenaarschap van de onderwijsondersteuning. De groepsleerkrachten hebben de taak om goed te signaleren en te registreren. Ze kunnen leerlingen ter bespreking inbrengen in het HOI op basis van een signaleringsbrief. Elke week is er een intern overleg met het HOI om alle nieuwe vragen uit de signaleringsbrieven te bespreken en de voortgang van lopende zaken.
- de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*
Het schoolteam werkt met het leerstofjaarklassensysteem en daarbinnen probeert men differentiatie door te voeren. De instructie verloop op drie niveaus. Er is naast aanbod voor de zwakkere leerlingen ook een extra rekenaanbod (pluswerkboek) voor de snellere leerlingen.
- volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*
De werkwijze met De Vreedzame School is ingevoerd. LOVS Cito wordt gebruikt. Vanuit Tangent gaat er straks gewerkt worden met het complete pakket van Esis. Dit vraagt een zorgvuldige invoering om de leerkrachten in te leiden in de digitale werkwijze. Het huidige systeem is gebaseerd op een leerlingenlogboek op de server en de leerkrachtenmap met groepsplannen en groepsoverzichten.
- planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*
De school organiseert 1 x per week een HOI. Hier worden zowel groepen als individuele leerlingen besproken. Vier maal per jaar is er een gesprek met de groepsleerkracht over de groep. Op dit moment wordt onderzocht of deze werkwijze nog moet worden voortgezet, omdat het ondersteuningssysteem inmiddels beter is opgezet en goed functioneert. Een centrale rol vervullen hier het groepsoverzicht en de handelingsplannen en opp's (alle lopende ondersteuning). Naast deze geplande bijeenkomsten bestaat er de mogelijkheid voor de groepsleerkrachten om ook direct contact te zoeken met de IB-er voor consultatie. Van deze mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt. Van de leerprestaties worden groepsoverzichten gemaakt met dwarsdoorsneden en trendanalyses. De IB onderzoekt samen met andere scholen of er ook andere aanpakken denkbaar zijn. Ook wordt er gewerkt met de vaardigheidsscores.
- aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*
Er ligt een standaard dyslexieprotocol dat nog schooleigen gemaakt moet worden. De ambitie is dat de behandeling wordt voortgezet, een plek krijgt in de klassensituatie waardoor beter kan worden ingespeeld op de behoeften van leerlingen. Andere leerlingen kunnen dan meteen

meeprofiteren van die aanpak. De begeleiding van leerlingen moet nu door de groepsleerkrachten worden gedaan binnen de groep en dat lukt steeds beter op didactisch niveau. De hulpvragen spelen zich vaker af op andere gebieden. Het vaststellen van dyscalculie blijkt een moeilijke opgave met een zeer uitgebreid onderzoek. Om deze reden worden er slechts heel weinig leerlingen voor onderzoek aangemeld. De school spreekt liever van leerlingen met rekenproblemen, waarbij het stempel niet nodig is om een goed aanbod te bieden. Onderzoek wordt uitgevoerd als leerlingen het op niveau van welbevinden iets extra's nodig hebben dat niet kan worden geboden door de eigen leerlijn. Een protocol voor medische handelingen is op bestuursniveau gerealiseerd.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Er is veel contact met de ouders, op initiatief van het schoolteam. De drempel is laag, zodat ouders makkelijk binnen lopen. Er is een 'ouderruimte' gerealiseerd van waaruit allerlei ouderactiviteiten georganiseerd worden. Hiervoor is de vergaderruimte opgeofferd. De aanwezige ouder bij het interview geeft aan dat er in ieder geval sprake is van informeren en raadplegen van de ouders door de school naar aanleiding wat de school heeft gesignaleerd. Keuzes worden voorgelegd aan de ouders, bijvoorbeeld ondersteuning door huisarts, smw, jeugdhulpverlening. De school zet in op afstemming, bijvoorbeeld met het thema straffen, als onderdeel van De Vreedzame School. In de zorgroute pakken de leerkrachten hun rol en betrekken de ouders. De IB-er en de consultant begeleiden dat. De directeur merkt dat dit goed loopt, omdat ze minder probleemgesprekken moet voeren met ouders.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Er zijn 7 scholen in de wijk en voorheen was er sprake van een concurrentiestrijd. Dit is veranderd en nu zijn er met 4 scholen intensieve contacten. Ouders krijgen daardoor bredere informatie over de keuzemogelijkheden in de wijk. Op directieniveau en IB-netwerkniveau zijn de contacten geïntensiveerd. Er is sprake van BAO – BAO overgangen zonder dat hierbij concurrentie een rol speelt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

De IB-er neemt deel aan het IB-netwerk van Plein013. Verder geen contacten met scholen binnen Plein013.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Er is een IB-netwerk van Tangent, een netwerk hoogbegaafdheid, een netwerk ICT, Taal en Rekenen en een netwerkcultuur via de gemeente.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Plein013 is zichtbaar met een duidelijke structuur, men is van goede wil, maar men heeft het intern zelf nog niet op orde. Procedures lopen niet en er is sprake van een sterke bureaucratische optuiging van het samenwerkingsverband. De toeleiding naar een TLV is sterk bureaucratisch ingericht, het duurt daardoor langer terwijl de leerling en ouders moeten wachten.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

In de wijk is er samenwerking op het gebied van VVE.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Het contact met de SBO's kan veel beter volgens de school. Er is weinig terugkoppeling vanuit het SBO naar de school. De IB-er heeft zelf contact opgenomen en hoorde dat een aantal leerlingen al niet eens meer op het SBO verblijven. De school verwijst leerlingen als er een noodzaak is van intensieve hulp op didactisch en pedagogisch gebied, vaak in combinatie met thuisproblematiek. Het is steeds een lastige afweging: wanneer is het punt van verwijzing gekomen en is het niet te laat? Verschillen tussen leerlingen worden groter naarmate de leerlingen ouder worden. De meeste verwijzingen spelen rond 9 – 10 jaar. Het is volgens de school noodzakelijk dat BAO en SBO onderling beter gaan afstemmen.

Afsluitende opmerkingen:

De school is blij met de inzet van consultants in het BAO.